

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unitatei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Tipografii și librării.

III.

Să mergem în vecini, la compatrioții noștri maghiari și să vedem, că ei ce fac, ca arta lor tipografică, să fie atât dela înălțime și comerțul lor de cărți așa de înfloritor.

Cetim date statistice despre ziarurile maghiare și sub 50 de mii nici n'am aflat tiragiul zilnic a vreunei foi, care se respectă. De aci în sus apoi câte vrei. Ba peremi-se „Tolnai Világlap”, o revistă cu multe de toate, apare și se trece în aproape 100 mii exemplare. Mai adaugeti la cifrele aceste sumele, ce incassează foile lor pentru sutele de reclame din urmă, cari într'o săptămână fac, cât un ziar românesc incassează într'un an din tot ce i-se cuvine. Comparați apoi datele de mai sus cu cele 800—1000 de abonamente a foilor românești și vă faceți concluziile necesare.

Putea-vor se concureze astfel cândva foile românești cu cele maghiare, fie în volum, în literatură, artă, economie și altele? Se vor putea mândri cândva foile noastre cu atâtea alese condeie, pe cum au foile maghiare, a căror pagini strălucesc de o bogăție literară, cum noi încă nici visa nu cutezăm? Cetitorii lor au tot ce le dorește inima în foaie. E astfel un lucru atât de natural ca o foaie cu un atare tiraj să dispună de toate mijloacele materiale și intelectuale și să fie capabilă a plăti pe un *Mikszáth Kálmán*, pe cât se prețuiește el, plus o sută procente după fiecare bucată de două coloane, cum o făcea pe vremuri „Pesti Hirnap”.

Celce dela înălțimea aceasta vrea să judece presa noastră, acela nu are simțul realității și uită că e mare deosebire de mijloace între foile românești și cele ungurești.

Dară să nu credem, că cifrele de mai sus arată *obonații* foilor. Nu, atâția abonați chiar nu vor avea nici foile maghiare, dară cumcă tiragiul lor este de fapt atâta, nu încapă îndoială, căci la ei comerțul cu produsele tiparului nu se restrânge numai la abonamente. Comerțul lor de cărți în nimica nu se deosebește de comerțul de alte produse și se vinde, pe unde și cui numai se poate. În Budapesta nu vei afla o tutungerie, în care să nu fie toate jurnalele de zi și revistele cele mai nouă, cărți mai căutate, de vânzare. În alte orașe de asemenea. Nu mai amintim trenurile, unde pe la stații se vând toate jurnalele de dai doamne și *Friss Ujságul* îl poți ceti în toată dimineața la gara Blajului și în oraș. Ba sunt foi destule, cari se vând din mâna liberă și poate abonați nici nu au, cum sunt jurnalele de bulevard de prin orașele mari. Nu de mult s'au atârnat pe pârții vagoanelor cassette de fier, de unde prin aruncarea a câtorva parale capeti o carte; și în stații și la alte locuri mai cercetate colonne, automate invită pe trecători, să-și scoată o carte cu câțiva fileri.

Atât de ramificat e azi comerțul de literatură și ziaristică al maghiarilor.

Și felul acesta de a da avântul cel mai mare posibil comerțului de cărți, a făcut posibil ca literatură și ziaristica lor se poată fi atât de înfloritoare și se apară cărți, ziare în zeci și sute de mii exemplare, căci marfa lor nu o cumpără numai cei abonați, ci o cumpără tot cel-cel cu ochii de ea și cui i-se îmbie, între cari suntem și noi românii destul de aprețiați cumpărători.

La noi de un astfel de comerț, în proporții așa de mari, nu se poate vorbi. Stațiile trenurilor pentru literatură și ziaristica noastră vor

rămânea încă mult timp închise — poate niciodată nu se vor deschide. Orașe mari cu public mult și inteligent nu avem și desfacerea pe calea aceasta încă e restrânsă.

Avem însă satele. Și de aceste avem destule. Și deși orașele pe teritoriul acesta locuit de români sunt mai tot streine, nu e destul motiv, ca pentru aceasta să nu exisție în fiecare oraș în fiecare centru câte o librărie românească, fie ea ori-cât de modestă, de unde jurul și se aprovizioneze în zile de târg cu toate cărțile și foile necesare? Și dacă o librărie ca atare n'ar putea se subsiste numai ca librărie, de ce oare nu s'ar putea vinde marfa tipărită și în alte câteva bolte de alt soi — căci vorba e să se vândă. Și de ce nu s'ar putea vinde foile și cărțile populare în boltele satelor mai mari sau și mai mărunte, unde ele s'ar putea trece ușor și fără multă batere de cap? În felul acesta s'ar ușura tare mult și agitata chestie a bibliotecilor populare a Asociațiunii. Vorba e, cartea foia și orice product de tipar azi e o marfă și atârână dela duhul comercial al tipografilor, ca să se și treacă iute și mult. Streinii ne vorbesc destul de elocvent, că în felul de a plasa tipariul ca până acuma, nu înainte va merge la noi chestia tipografiilor, ci va tigorî tot mai mult și cu ea va stagna literatura și ziaristica peste tot. Trebuie scoasă afară marfa de tipar, trebuie îmbiată prin oameni și prăvălii, ca ori ce altă marfă. Vinderea de până acuma, e foarte modestă și departe de masele mari, cari toți doresc azi se cetească. Librăriile românești sunt puține și nu sunt suficiente a plasa toată marfa, câtă se așteptă, dacă nu au și alte legături comerciale cu orașele și satele. Fie aceste librării, tutungerii ori alte prăvălii.

Publicul nostru cetitor e mare

parte la sate și datoria tipografiilor e, să-și scoată marfa din magasiile, unde o rod șoarecii afară și să o vândă acolo, unde se caută. Comerțul de azi nu așteaptă cu mâinile în șolduri la tarabă, ci caută publicul cumpărător acasă la el, îmbindu-l cu marfa, care o crede de bună pentru el.

În felul acesta este speranță, ca să eșim din cadrele atât de modeste, în cari ne aflăm astăzi. Este nădejde, ca cu tirajul mai mare, să se îmbunătățească presa atât în extensiune, cât și în cuprins, să se formeze o serie de scriitori de profesie, cari prin scrisul lor dulce și atrăgător să-i ridice nivelul literar și să delătore tot ce azi e comun, vulgar și primitiv. Din venitele mai mari ale tipografiilor, ale editorilor, s'ar putea jertfi mai mult pentru ridicarea pressei, pentru toate lipsurile noastre literare de azi, altcum înzădar vom aștepta ușurare din vre-o parte.

Rățaua aceasta comercială, ramificată peste tot teritoriul locuit de români, va mai avea și menirea de a trezi tot mai mult gustul de cetit pretutindena și a păstra astfel publicul nostru cetitor pentru produsele pressei noastre. Va fi o puternică armă împotriva d'alde friș ușaguri, cari încep a tăbări și la sate, ducând cu sine alte învățături și

altă gândire, cu care otrăvesc inimile poporului nostru.

E deci de interes național a căuta nouă și neumblate căi în comerțul de foi și cărți prin plasarea lor mai întinsă cu ajutorul librărilor multiple și a altor prăvălii. În felul acesta putem atunci să pretindem dela tipografii, ca acele să fie adevărate instituții de cultură națională, menite a merge în fruntea mișcărilor literare. Altfel ne copleșesc tot mai mult străinii și noi vom fi siliți azi mâne să ne retragem și de pe terenul atât de steril de azi. Căci cine nu ergem înainte, merge îndărăpt.

Instituțiune folositoare. Înainte cu 13 ani și jumătate Preav. Consistor Arhidiecezan a înființat o reuniune arhidiecezană de asigurare contra focului, demăndând tuturor comunelor bisericesti și școlare și tuturor fondurilor și instituțiilor arhidiecezane, să se înscrie de membri la această reuniune. Resultatele, ce s'au ajuns după trecerea acestui timp relative scurt sunt foarte îndestulitoare.

Ultimul cercular mitropolitan publică raportul direcțiunii asupra anului de gestiune 1910 și socoțiile acelui an. Reținem câteva date.

La sfârșitul anului 1910 valoarea tuturor realităților asigurate a fost de aproape 2¹/₂ milioane cor. mai mică ceva ca în anul precedent, fiindcă dieceza de Lugos, înființându-și reuniune proprie și-a retras asigurările. Primiri de asigurare s'au încasat aproape 12 mii cor. iar despăgubiri s'au

plătit cor. 1.757.80 totalul despăgubirilor plătite de când există reuniunea cor. 31.061.65. Averele era la sfârșitul anului de 97.661 cor. plus vre-o 4 mii primiri restante. Dacă adaugem la cele 97 mii despăgubirile de 31 mii, avem de fiecare an aproape 10 mii cor. bani cruțați, aproape fără să se resimtă.

Contra immoralității. O deputațiune de o sută de persoane s'a prezentat zilele acestea la ministrul de justiție englez, cerându-i să păsească cu toată energia în contra formelor moderne sub cari se propagă azi immoralitatea. Special, conducătorul deputațiunii, episcopul anglican din Londra, a atras atențiunea ministrului asupra așa numitelor jocuri clasice, apoi asupra ziarelor și afişelor în cari aceste sunt preamărite. A rugat pe ministru să păsească cu toată asprimea contra literaturii pornografice și să pună sub controla organelor polițenești reprezentațiunile cinematografice. Ministrul a promis tot sprijinul.

În deputația aceasta au luat parte 8 episcopi anglicani și apoi reprezentanții aristocrației.

Și la noi ar fi timpul, să se procedeze cu mai multă energie contra aștorfel de mijloace de propagandă a immoralității, ce pe încetul stăpânește sufletele tineretului mai ales, și apoi îl nimiceste. Pe la vânzătorii de ziare din orașele mai mari și chiar și pe la gări, poți vedea și acum reviste și ziare de acelea, cari au fost oprite de a se mai importa din străinătate, dar se vede că cei ce le vând, știu cât plătesc acele opreliști.

Atribuțiunile sfântului Sinod. Prin noua lege sinodală, Sf. Sinod a fost însărcinat cu noi atribuții, privitoare la administrarea și conducerea institutelor culturale religioase.

FOIȚA.

Sfânta casă din Loreto*).

1. Introducere.

Loreto e un mic oraș în Italia, lângă Ancona, așezat pe un deal destul de înalt, care cuprind între zidurile sale sfânta casă, în care a locuit Preafericita Vergură Maria în Nazaret, când îngerul Domnului i-a adus marea veste, că Dânsa va fi Maica lui Dumnezeu. În această casă Cuvântul lui Dumnezeu trup s'a făcut, în dânsa a locuit împreună cu Preacurata Vergură Maria și cu sfântul Iosif, mai mulți ani dumnezeescul Răscumpărător și Mântuitor al lumii — Domnul Nostru Isus Hristos. Aceasta măreață casă, în care Arhanghelul Gavriil a vestit Mariei Taina cea din veac ascunsă și de înger neștiută, adică Taina Intrupării Fiului lui Dumnezeu, de Ingeri a fost transportată și adusă din Nazaret spre Europa. E o minune lucrul

acesta, ce a făcut-o Dumnezeu între atâtea altele în evul mediu, care minune a pus și pune în uimire și azi lumea întreagă.

În vremurile noastre, pline de necredință și de răutate, lucrul acesta s'ar părea greu de crezut și cu neputință. De aceea voesc a arăta în cele ce urmează, că faptul acesta este adevărat și cu putință.

Protestantul Happes zice: „Deși acest fapt nu constituie nici un articol de credință, eu totuș ușor pot crede, că Acela, carele a așezat și a pus aici lumea aceasta, unde mai înainte nu era nimic, cu atât mai ușor a putut așeza aici (la Loreto) o casă, unde mai înainte nu era nimic, și că Acelaș, carele poate face — ca un singur înger să întoarcă întreagă zidirea cerului, — tot prin ingerii săi poate transporta, sau strămuta o mică casă“...

Pentru aceea, cari nu cred în istoria căsii sfinte — voesc să aduc dovezile, pe pe cari se bazează tradițiunea pie a transportării, sau mutării casei sfinte din Galilea în Italia.

2. Istoricul sfintei căsi.

Din informațiunile conglăsuitoare ale acelora, cari odinioară au trăit în Nazaret și au descris acest oraș galileic — avem că au constatat casa, în care a trăit Preacurata Vergură Maria cu sf. Iosif și cu dumnezeescul Prunc Isus. Anume casa era

zidită de-asupra Nazaretului pe un deal într'o peșteră tăiată în stâncă, era o zidire mică, așezată înaintea peșterii. În anul 74 după Hristos Nazaretul în mare parte fu nimic, dar casa aceasta — ca prin minune a rămas aproape neatinsă. Cumcă creștinii cei dintâi — au venerat casa aceasta și au ținut-o în mare onoare — e lucru de sine înțeles, și se întărește prin vechea tradițiune, care susține, că încă de pe timpul Apostolilor această casă a fost transformată și prefăcută în o bisericuță, în o capelă, așezându-se acolo un altar simplu, pe care se celebra sfânta Liturgie, mai eles sfântul Petru, Corifeul Apostolilor, avea datină a sluji aici sfintele Taine. Vedem nespuse de mulți creștini — făcând peregrinagiuri (călătorii) din toate țările la pământul sfânt al Palestinei, și în special la Nazaret, pentru a onora și cerceta locul, unde a trăit sfânta familie așa de mulți ani. Astfel știm, că pe la a. 326 d. Hr. sfânta Helena, mama marelui Împărat Constantin, în drumul ei cătră pământul sfânt veni și la Nazaret și dânsa a dat poruncă, ca peste aceea casă — vrednică de toată stima — să se ridice o biserică frumoasă, care să păzească mărețul locaș al sârmanului lemnar din Galilea. *Acesta este locul sfânt, în care pentru prima oară s'a pus temelia fericirii omenești.*

Cam pela a. 380 veni la Nazaret sfântul Ieronim, marele dascăl al Bisericii

* Izvoarele de cari m'am folosit: B. Bauer: Nach demhl. Lande, ed. II. 1893, și Guida di Loreto e Relazione Storica sulla Translazione della Santv Casa — de P. Giuseppe Catena M. C. Loreto 1910, Storia della Chiesa di F. Balsimelli.

În primul rând, s'a hotărât, ca pe viitor, profesorii facultății de teologie să fie numai clericii hirotonisiți, și aceștia să fie numiți de Sf. Sinod în acord cu ministerul cultelor și instrucției publice.

Profesorii dela seminarii cari predau științele religioase să fie numiți tot după recomandarea Sf. Sinod, de acord cu ministerul instrucției publice; și acești profesori pe viitor vor trebui să fie de asemeni clerici hirotoniți.

Dreptul de judecată al membrilor Sf. Sinod, îl are numai Sf. Sinod și numai pentru abateri de ordin moral și dogmatic.

Arhierii acuzați pentru altfel de delict vor fi judecați de Înalta Curte de Casație ca și până acum.

Tot, în noua lege sinodală s'a prevăzut ca: Mitropoliții și Episcopii demisionați și trecuți la pensie să nu mai poată fi realeși sub nici o formă în scaunele mitropolitane și episcopale. Această dispoziție privește de asemeni și pe arhierii cari au demisionat cerând trecerea lor la pensie.

În restul noii legi sinodale se repetă, vechile atribuții al Sf. Sinod cari sunt prevăzute și în legea sinodală dela 1872, care e legea de bază, a tuturor celorlalte legi cari s'au promulgat dela aceea dată.

Învățământul religios în școlile din România. În „Minerva” de Martie se publică la loc de frunte un articol cu titlul de mai sus. Rămâne omul surprins la puținul pond ce se pune dincolo pe studiul religiei, — astfel numai se și explică de altcum starea sufletească goală de orice credință, a celei mai mari părți din intelectuali. Iată câteva pasaje din numitul articol:

„O delegațiune a preoților Capitalei s'a înfățișat zilele acestea dlui ministru al cultelor și instrucției, spre a-i înmâna un me-

meriu important cu privire la starea destul de îngrijitoare a învățământului religiei în școlile noastre de toate gradele.

„Memoriul constată că una din principiile scaderii sentimentului religios la noi este puțină considerație ce se dă predării religiei în toate școlile statului. În școala primară, la sate și la orașe, religia o predau învățătorii și institutorii, în loc să o predea preoții, cari sunt anume pregătiți pentru aceasta și ar avea duhul apostolic și timpul necesar ce lipsește corpului didactic prea împovărat cu activitatea școlară, și extra-școlară. Au trecut aproape douăzeci de ani, de când însăși legea clerului mirean prevede că preotul este chemat a fi dascălul religiei în școlile primare, totuși articolul acesta de lege nu se aplică nici astăzi, pecând preoții catolici propun religia în toate școlile și institutele lor din țara noastră.

„Programele școlilor secundare ale statului nu dau nici ele atenția cuvenită problemelor învățământului și educației religioase. E adevărat, că aici preoții propun religia, dar orele de curs sunt prea puține. Cu excepția seminarilor și a primei clase de gimnaziu, religia se propune într-o singură oră pe săptămână elevilor și elevelor de liceu și nici aceasta în toate clasele. La școlile secundare de fete, gradul II, lecțiile de religie se fac numai până în clasa a V-a, la liceele de băieți până în clasa a VI-a, iar la școlile profesionale de fete, abia în clasele I-a și II-a, câte o singură oră pe săptămână.

„Surprinzător și întristător este mai cu seamă faptul, că în multe școli, precum sunt școlile comerciale, militare, de agricultură, de silvicultură, de meserii, de menaj, studiul religiei nu se predă de loc, parcă elevii acestor școli, dintre cari se recrutează

atâtea profesioni și elemente sociale, n'ar avea nici o nevoie de creșterea religioasă, indispensabilă ori căruia bun creștin.

„În astfel de condițiuni neprielnice, nu e nici o mirare, că învățăturile fundamentale ale credinței strămoșești rămân aproape necunoscute maselor și frica lui Dumnezeu, dragostea de aproapele, virtuțile creștinești toate scad pe zi ce merge în conștiința publică, iar propagandele religioase streine câștigă teren, împreună cu diferitele secte cari se încuibă în păturile de jos ale populației“.

Correspondințe.

Din București.

Într'una din seriile trecute prietenii și admiratorii d-lui profesor dr. Marinescu, au sărbătorit printr'un banchet dat „în sala de marmoră a hotelului Boulevard“, numirea ilustrului nostru savant, ca membru corespondent al Academiei de medicină din Paris. Banchetul a fost prezidat de C. C. Arion, ministrul instrucțiunii publice. Este interesant ce răspunde un învățat ca Marinescu, la toasturile ministrului și celorlalți conmeseni. D-sa a fost în totdeauna un izolat, restrângându-și relațiile sale la strictul necesar, retras de ori-ce legătură politică, așa încât a putut să-și concentreze, să se afunde cu străjnicie, în cercetări și meditațiuni științifice; însă a simțit de multe ori apăsarea acestei singurătăți și d-sa și-a dat seama ca și Götthe: că izolarea în care trăiește omul, dă măsura mizeriei lui. Și dacă Academia de medicină din Paris i-a făcut onoarea de a-l alege printre membrii săi corespondenți, necrologul zice că acesta nu se datorește

apusene — cu o nobilă matronă romană, sfânta Paula, S. Ieronim zice despre acest loc: „Nazaretul este un loc mic, în Galilea, în oraș este o biserică, unde ingerul se scobori la Maria — pentru a-i aduce vestea îmbucurătoare, și unde a crescut Domnul Isus Hristos“.

Pe la a. 570 făcu peregrinaj la Nazaret martirul Antoniu, care scrie: „Casa sfintei Maria este o basilică“.

Pe la începutul veacului al VIII-lea Ierusalimul și țara sfântă ajunse în stăpânirea Saracenilor, dar cu toate aceste a fost acest locaș sfânt și mai departe cercetat de nenumărați peregrini europeni. În sărbătoarea Bunevestiri din 25 Martie 1252 cercetează Nazaretul evlaviosul rege Ludovic al IX-lea al Franciei, și cu lacrimi de pocăință și cu mare evlavie a primit aci sfânta Cuminecătură. În sămân de mulțumire a lăsat să se pună pe perețele sfintei căsi pictură frumoasă — ce-l prezintă pe el însuși — cu insingniile regești, rugându-se înaintea Preasfintei Vergure. După depărtarea regelui Ludovic din Palestina, — cam cu 11 ani mai târziu, sălbaticul Bibars alungă pe creștini din Nazaret, și nimici și Biserica sfintei Elene, cruță însă sfânta casă închisă în biserică, din respect față de cercetarea orașului sfânt din partea creștinilor. Se poinesc apoi hoardele sălbaticilor păgâni peste întregă Palestina, pretutindenea nimicesc

tot ce e sfânt pentru creștini, lăsând în urma lor numai ruine și sânge, 25 mii de creștini fuseră omorâți — și peste 200 mii duși în sclăvie, toate locurile sfinte necinstite și în mare parte nimicite, sfânta casă însă a fost cruțată prin minune dumnezeiască. Aceste se întâmplă la anul 1291, când și cel din urmă oraș de scăpare a creștinilor, Ptolemais (Accon), a fost nimicit de păgâni cu foc și cu fier.

În acest an 1291, după expedițiile cruciate, când întreg pământul sfânt căzu sub stăpânirea Turcilor, se începe transmutarea sau mutarea sfintei Căsi. În 10 Maiu 1291 pe vremea Papei Nicolae al IV-le și a împăratului german Rudolf de Habsburg câțiva locuitori din Tersatto de lângă orașul Fiume, din Dalmația, pe un deal dintre aceste două locuri, unde mai înainte nu se afla nimica, ci numai spaț gol, văzură așezată o casă mică de o construcție neobișnuită, fără fundament. Dumnezeu adecă a poruncit ingerilor săi să ducă sfânta casă și să o așeze pe fericitul pământ din credincioasa Dalmație. Cu o mirare ușor de priceput și nu fără o anumită frică, se uitară locuitorii la aceea căsuță fără temelie de pe deal. Peste acoperișul ascuțit este un horn și un turnuleț pentru clopote, cu două clopotele vizibile, organizația din lăuntru are cu totul aspect de o capelă, pereții sunt ridicați din pietrii roșii vulcanice, cari nu sunt clădite re-

gulat, în parte acoperite cu tencuială.

Pe un părete se vede chipul sfântului rege Ludovic al IX-lea cum în genunchi se roagă Preacuratei. În sfânta casă se vede un altar de piatră, de-asupra lui atârână o cruce de lemn, cu inscripția: Iesus Nazarenus, Rex Iudeorum. La dreapta altarului se află o icoană tăiată din lemn de cedru a Maicii Domnului cu pruncul Isus, fizionomia e înegrită de fum, copilul îl împodobeste o icoană cu pietrii scumpe.

Cu o iuțală nespusă se lăți din gură în gură vestea despre apariția neașteptată a acestei căsi vrednice de văzut, și cu droaia alergă poporul la acel loc să vadă casa, în vreme ce nime nu putea să explice: de unde și cum sosise aici această zidire.

În vremea aceea trăia în Tersatto un preot foarte de cinste pentru virtuțile sale, cu numele Alexandru di Giorgio. O boală îndelungată și plină de dureri îl legă de pat, și era puțină speranță de vindecare; toți îl știau bolnav de moarte. Zăcând el astfel morbos, într'o zi i-se arătă Preacurata Vergură Maria, încunjurată de ingeri și îi descoperi, că casa în care locui-se dânsa odinioară în Nazaret e transpusă, mutată pe un deal din Tersatto. Crezând dânsul descoperirca ce i-se făcuse, se ridică vesel din pat, deplin vindecat și sănătos spre mai marea mirare a tuturor, se duce pe

atât meritelor sale în realitate foarte modeste, ci aceluia care i-au îndrumat primii săi pași în știința medicală, cari l-au ajutat și i-au deschis mintea. Din anul al II-lea de medicină s'a consacrat studiilor de laborator, începând a lucra ca preparator în laboratorul d-rului Petrini Galați, unde și-a găsit în actualul său coleg, profesorul N. Tomescu, un inițiator în studiul deloc al țesăturilor. De-atunci a cultivat cu aprindere, analiza aceluia element, care e substratul ființei noastre intelectuale, adică al celulei nervoase. Când profesorul Babeș a fost chemat în țară printr'un decret special, a fost unul din primii săi preparatori. Dr. Babeș a știut să-i deschidă gustul și pasiunea pentru cercetările științifice originale, așa încât a fost trimis mulțumită d-sale, la Paris și în cele dintâi timpuri a putut fi asociat de învățații francezi la lucrurile lor, ceea-ce a constituit pentru d-sa mare cinste și a făcut ca publicațiile d-sale să fie luate în considerație de autorii străini. La întoarcere în țară, după-ce și-a complectat studiile în Franța, Anglia, Germania și Belgia, repausatul dr. Calandru la care se pot adăuga și d-nii Babeș, Bucliu, Cantacuzino au creiat în București pe de-o parte un serviciu de boale nervoase iar pe altă parte o clinică de nevropatologie. După-cât vedem pe tânărul științific, mica noastră patrie, prin esecelentul nostru profesor Marinescu, s'a apropiat încă c'un pas de Franța, mama tuturor culturilor.

* * *

Venerabilul nostru Academician D. A. Sturza și-a dezvoltat la Academia română în ședința publică, a VII-a parte a comunicării sale, asupra însemnătății divanurilor ad-hoc din Iași și București în istoria renașterii României. D-sa cetește mai multe documente cu privire la cămăcămia din Valahia a domnilor Emanuil Băleanu, Ioan Manu, I. Fili-

pescu. Arată certurile dintre caimacami precum și intervenția lor la Constantinopol. Vorbește despre *unire*, arătând fazele prin cari a trecut până să se înfăptuească. D. Sturza spune că renașterea României se datorește faptelor marelui generațiunii la 1858. Partea din urmă a comunicării Venerabilului om de stat, a fost consacrată influenței precumpănitoare a adunării electivă din București.

* * *

Poetul Ioan Richeșiu dela Academia franceză va ținea la Ateneul Român o conferință despre „Legende Napoleonice“.

* * *

Acesta este răspunsul regelui la Mesaj. Mărturisirile de iubire și de devotament ce mi-le aduceți cu atâta căldură din partea adunării deputaților, umplu inima mea de o vie bucurie. Și de-o adâncă recunoștință, ele sunt pentru mine, ca și manifestările de credință ale iubitelui nostru popor, cea mai dulce răsplătă a muncii mele și un nou înbold de a închina restul puterilor mele binelui țării. În todeauna am primit dezvoltarea culturii ca o necesitate socială, de o însemnătate covârșitoare, iar așezămintele menite a o răspândi ca mijloacele cele mai sigure de a înmulți numărul bunilor cetățeni, însuflețiți de un patriotism cald și conștienți de datorința lor. Impreună cu domniile voastre mă bucur de starea înfloritoare a finanțelor noastre, prudența însă ne povățuiește, a se stabili cheltueli pe o scară prea ridicată și a nu ne depărta de măsurile de cumpănăleală din trecut, cari au adus situația îmbucurătoare de astăzi. Statul credinței este dator să dea pildă de acest spirit de economie și prevedere, care n'a intrat încă îndeajuns în deprinderile noastre. Finanțele bune, sunt un semn hotărâtor de bună gospodărie și de tărie și numai prin ele putem aduce la îndeplinire programul de

ușurare a traiului și a nevoilor poporului. Nu mă îndoiesc de sprijinul luminat ce-l veți da guvernului meu și de râvna cu care veți cerceta măsurile ce vi-le va propune pentru înălțarea și propășirea tot mai mare a scumpei noastre Români. Cu tot sufletul vă mulțumesc pentru caldele urări ce le aduceți reginei, mie și familiei mele.

* * *

Sâmbătă d. am. la orele 5 jum. a avut loc la Palat o nouă șezătoare literară a Societății Scriitorilor Români, a cărei prezidență de onoare e M. S. Regina.

Au asistat Altețele Lor Prințesa Elisabeta și Prințul Carol, precum și d-nele de onoare din suita M. S. Regine, d-nii Tzigara-Samurcaș și Al. Davila.

A. S. R. Prințul Carol a citit cu o rară dicțiune o poemă a tânărului scriitor Pilat, intitulată Povestea celui mai mare artist, dl Cincinat Pavelescu a citit o frumoasă poemă inedită, *Oglinda*, din cartea „Sunt lacrimae rerum“ pe care o pregătește M. S. Regina în colaborare cu membrii Societății scriitorilor; dl I. Minulescu a recitat cu multă vervă *Glasul Morilor*; dl Corneliu Moldovanu a citit frumoasele poezii *Din umbră* și *Eu n'am știut să cânt*; dl Radu Rosetti a citit *Romanța*; dl Victor Eftimiu a citit două fragmente din „Rapsodi“; dl A. Cazabnu a citit o nuvelă; dl A. Davila a citit actul din piesa „Sutașul Troian“ și dl N. Belidiceanu a citit o nuvelă.

A asistat și dl E. Gârleanu, președintele societății.

M. S. Regina a citit la urmă o admirabilă și adâncă nuvelă. Patul, care va deschide volumul „Sunt lacrimae rerum.“

În această bucată literară, Carmen Sylva povestește cu o rară putere de intuiție visele, pe cari le-a avut în viața sa. A

colina Ravnizza, din Tersatto și acolo își povestește vindecarea sa neașteptată și descoperirea ce i-se făcuse, că această casă este căsuța, în care locuise odinioară sfânta Familie din Nazaret.

Locuitorul Dalmației, un om foarte stimat și cu mare trecere înaintea poporului, alese o comisiune de 64 bărbați, plini de încredere și de caracter, cari aveau să călătorească la Nazaret, ca să cerceteze, că oare acolo e casa Preacuratei Vergure, și dacă nu, când și între ce împrejurări a dispărut, apoi au căpătat îndrumări să privească și să măsoare cu exactitate toate urmele, ce au rămas acolo.

Această comisie ajunse în pace la Nazaret, dela creștinii puțin, cari mai locuiau încă acolo, au primit știrea, că sfânta casă, de puțină vreme a dispărut de acolo, dar cu toate acestea fundamentul rămase acolo.

Ei măsurară fundamentul în lungime,

lățime și grosime apoi și aflară, că acestea sunt în congruență cu ale zidirei, ce se află în Dalmația; aflară și constatară, că și pietrele și tincuiala căsii, ce apărură în Dalmația, sunt de proprietăți egale cu a celorlalte zidiri din Nazaret.

Aceste le mărturisiră ei la reîntoarcerea lor și apoi le întăriră și cu jurământ.

De atunci încolo în continuu aleargă o mulțime de popor la casa sfântă din Dalmația, spre a-și arăta evlavie lor față de Preacurata Vergură Maria. Însă bucuria Dalmațienilor nu a ținut mult, căci după 3 ani și 7 luni în noaptea din 9 spre 10 Decembrie 1204 dispărură această casă, și a fost transportată peste marea Adriatică în Italia, în provincia Piceno (azi prov. Marche) pe teritoriul Recanati, nu tare departe de țărmul mării adriatice. Mai întâi s'a așezat sfânta casă într'o luncă de lauri (la o depărtare de o oră spre sud

dela Loreto de azi), care aparținea unei contese pie: *Laureta*, de unde a primit numele de „*Casa Lauretană*“, precum și orașul, ce s'a dezvoltat mai târziu: *Loreto*.

(va urma)

Zicale turcești.

Băcanul nu deschide prăvălia pentru un singur cumpărător.

Carnea ieftină o mănâncă pisicile și câinii.

Punga se satură târziu și îi foame degrabă.

Nu lua copil ca tovarăș de drum: cade calul lui, el plânge; cade calul tău, el ride.

NEUMANN N.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 39-?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

mai cetit apoi o minunată navelă simbolică, intitulată „Doamne milnește“ datorită d-rei Seculici (Bucura Dumbravă). Amândouă aceste bucăți au fost traduse din limba germană de poetul St. O. Iosif.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru mărirea lui Dumnezeu, pentru înfrumusețarea sf. bisericii și pentru sufletele lor, au daruit sf. noastre biserici din Șutu următorii credincioși: Popa Vasilie cu soția și Luca Vasilie cu soția din Șutu un potir de argint aurit, disc, stelută, sulită în valoare de 100 cor., Moldovan Simion cu soția și fiica sa din Indol și Popa Ilie cu soția din Șutu, un rând de vesminte de barșon negru în valoare de 70 cor.; Copil Chim cu soția și Copil Gavrilă cu soția din Șutu, 2 prapori negri în valoare de 50 cor.; Hideg Nastasia din Șutu, o icoană a Preacuratei cu cîș în valoare de 15 cor.; Murea Veronica I. Simion din Șutu, o carte de aur în valoare de 20 cor.; Hideg Tănase din Șutu, un stihar în valoare de 14 cor. În numele sf. biserici din Șutu, vă aduc cele mai calde mulțămite. De cerul ca darurile voastre să fie bine primite la părintele nostru cel dulce, iară pilda voastră bună să aibă răsunet în inimile tuturor creștinilor. Șutu, la 14 Decembrie 1911. *Longin Corcheș*, adm. par.

Din Arhidieceasă. Duminecă în 17 Decembrie 1911 Exc. Sa P. Mitropolit *Dr. Victor Mihalyi* a ordonat de ipodiaconi și diaconi, iar Marți în 19 Dec. sârbătoarea s. Nicolae a ordonat de preoți pe clericii abs. *Vicențiu Pundrea* din Mărgineni dispus administrator parohial în Aruncuta (tr. Cojocnei), *Vasile Mărginean* din Ungurei dispus administrator interimar pentru anul de doliu în Bîia, *Victor Florea* din Iași dispus admin. parohial în Homorod (vicariatul Făgărașului), *Vasile Moldovan* din Cergăul mic dispus administrator parohial în Cergăul mic (tr. Blajului), *Vasile Rus* din Dezmir dispus admin. paroh. în Ghirișul român (tr. Cojocnei), *Ioan Todoran* din Bîia dispus admin. par. în Frâna (tr. Mediașului), *Ioan Roman* din Oroiu de câmpie, dispus admin. paroh. în Nyárádkarácsonfalva, *Ioan Fetu* din Herșeni, dispus adm. paroh. în Herșeni (vic. Făgărașului) și *Victor Andreiu* din Sămbăial deșert dispus admin. paroh. în Chichișa (distr. Dărghei).

— Sunt puse la concurs cu termenul de 31 Decembrie 1911: Stațiunea de cantor-învățător din comuna Gârbovița, districtul protopopesc Aiud; de cantor-învățător din comuna Curciu, districtul protopopesc al Mediașului și de cantor-învățător din comuna Pălătea, districtul protopopesc Cătina.

Mulțumită publică. Mult stimata D-nă Văd. Aneta Zehan din Dicioșanmărtin, a binevoit a dăru pentru biserica gr.-cat. de aici 100 cor. întru amintirea iubitului său fiu repausat Vasile, fost elev de cl. VII gimn. în Blaj. Pentru acest dar frumos, în numele credincioșilor bisericii gr.-cat. din Dicioșanmărtin îi exprim și aduc profundă mulțumită și pe aceasta cale. Dicioșanmărtin la 14 Decembrie 1911. *Laurențiu Pascu*, paroh-protopop gr.-cat.

Pentru fondurile arhidiecezane. Institutul de credit „Câmpiana“ din Mociu a dăruit câte 100 cor. fondului cultural arhidiecezan și fondului pentru ridicarea unui maușoleu pe mormântul fericitului Dr. Augustin Bunea.

Concurs. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru o bursă de K 300—din „Fundatiunea Ioan și Zinca Roman“ pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, care urmează la vre-una din școlile medii din patrie, având preferință, în sensul literelor fundamentale, aceia cari se înrudesc cu fericții Ioan și Zinca Roman.

Cererile pentru această bursă au să se înainteze comitetului central al „Asociațiunii“ în Sibiu (Nagyszeben), strada Șaguna nr. 6, până la 31 Decembrie n. a. c., provăzute cu următoarele documente:

- atestat de botez;
- testimoniu de pe anul școlar 1910/11;
- atestat că urmează de prezent cursul școlar ca elev ordinar;
- atestat de paupertate;
- eventual documente prin cari să se constate înrîndirea cu fericții fondatori.

Cererile intrate după termenul de 31 Decembrie n. nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 9 Decembrie 1911. *Andrei Bărseanu* prezident. *Oct. C. Tăslăuanu* secretar.

Icoane sfinte. Aflăm că în Sibiu s'a înființat un depozit de icoane sfinte tipărite în tipografia cărților bisericești din România. N'am văzut aceste chipuri, ce se recomandă pentru împodobirea bisericilor și iconostaselor, de aceea nici nu le recomandăm, nici nu le hulim, ținem însă să atragem atențiunea veneratului cler că în ultimul sinod arhidiecezan a fost vorbă să se facă în centru un depozit de astfel de icoane, menite să scoată din casele și bisericile noastre mazăgăliturile străine de ritul nostru și desbrăcate de orice simț de artă. Dupăcum aflăm începutul se va face în scurt cu cele două icoane principale Dl. Hristos și P. C. Vergură Maria.

Hymen. Veturia Criste și Nicolau Juhasz abs. de teol. fidațaiți.

Dela Reuniunea femeilor române din Blaj. Duminecă seara s'a inaugurat ciclul seratelor literare aranjate de harnica noastră reuniune. Și s'au inaugurat într'un chip fericit. Dșoara *Elisa Bodocan* directoara Internatului de fetițe a cetit o foarte interesantă conferință, intitulată *Superstiții moderne*. Cetitorii noștri vor avea plăcerea să cunoască conferința aceasta, de oarece dș. directoara ni-a pus-o la dispoziție. A urmat dna *Marița Kumpt*, care a declamat într'un chip netrecut poesia lui Vlahuță *Dormi iubito!* Și la sfârșit dșoara *Lucia Mureșianu* ne-a delectat cu câteva piese jucate cu multă artă la pian terminând cu *Imnul Astei*. Aplause îndelungate au răsplătit pe fiecare dilentantă pentru prestațiunile lor, cari ni-au încântat.

Spargere la „Patria“. Spărgători străini au intrat Sâmbătă noaptea în localul institutului „Patria“ din Blaj, au descuiat cu cheie falsă ușa dela intrare, au spart ușa de fier și cassa și au cercat să iele banii și hârtiile de valoare. Fiind surprinși au fugit

lăsând totul pe masă: bani, hârtii și instrumente. Dimineața au fost prinși într'o crișmă din Cisteiu. După multe codiri au recunoscut faptul. Amândoi aveau pașapoarte grecești în regulă. Un al treilea, care i-a adus la Blaj a plecat deja noaptea cu trenul, — zice-se — spre Budapesta. Acesta ar fi să fie român și consoții lui spun, că-l cunosc sub numele de domnul Dumitru. Luni la amezai spărgătorii au fost și ei transportați la Pesta.

Agentie postală nouă. În comuna Cisteiu maghiar s'a înființat o agentie postală, careia aparțin comunele Cisteiu maghiar, Ciunga și Micoșlaca.

Alegerile din Croația. Rezultatul alegerilor din Croația în butul tuturor volnicilor electorale arată înfrângerea Banului. Zădarnice au fost toate frământările sale, căci majoritatea n'a putut-o obține. Dintre 70 deputați abia 29 sunt guvernamentali și din cauza aceasta Banul e pe cale de a demisiona.

Monna Lisa. Din Bren se anunță: Agenția telegrafică elvețiană a primit o telegramă, prin care i-se comunică, că oficiul vamal din Portarrier ar fi dat peste tabloul dispărut Monna Lisa într'o ladă adresată firmei Tause. Poliția la intervenția oficiului vamal a sequestrat lada.

O altă telegramă anunță: Prefectul poliției a constatat, că tabloul nu este identic cu cel furat din Louvre. Reprezintă același chip al Giocondei dar are dimensiuni mult mai mici. Se crede, că acest tablou este furat din galeria din Florența. Se fac cercetări.

AVIS. Dupăce în calend. Unirii din 1912 în partea calendaristică s'au strecurat unele greșeli la versurile de rând și la Evangeliile învierii — am aclus la fiecare exemplar câte o foaie separată cu Evang. dela Liturgie și Evang. învierii de peste întreg anul 1912.

Posta Redacțiunii.

N. F. «Despărțire» nu e pentru noi, dar și de altcum se cunoaște aproape în fiecare strofă câte-o reminiscență din alte poezii asemenea.

A. G. Nici rimă, nici metru, nici limbă! O babilonie de vorbe fără nici o l-gătură! Pagubă de vremea perdută, s'ar fi putut folosi poate mai bine altcum!

Dr. I. R. în L. — A. P. în R. Primim bucuos colaborarea D.-v. pentru numărul de Crăciun, dar cel mai târziu la 1 Ianuarie n. să fie manuscrisul aci. Așteptăm!

V. H. N'am putut-o afla. Adreseză-te la tatăl-său, protopopul.

A v i s.

Erezii după George Caian vând din mână liberă casa din piața Blajului de sub Nr. 230 unde de prezinte e firma Sinberger Salamon. — Casa e edificată în piață în cel mai frecventat colț.

Cu deosebire să recomandă cumpărarea acestei case comercianților.

Informațiuni dă dl. *Ioan Maior*, administratorul domeniilor metropolitane.

Partea Literară.

In aşteptarea mântuitorului.

Din „Meditații asupra evangeliilor“ de Ott. Prohászka.

V.

Vieța contemplativă, sufletul gânditor să indreaptă către Dumnezeu. Inrudiți fiind cu Dumnezeu, în noi să deșteaptă dela sine dorul de a tinde spre El, de a ne apropia și a ne împărtăși cu El; de a ne odihni în El. N'avem de a ne sfătoși mult că ce și cum e El; n'avem să ne impedecăm de aceea, că nu ni-L putem inchipui; nu face nimic. Nici floarea nu înțelege soarele, nici rădăcina nu înțelege pământul, totuși fiindu-le potrivite, floarea se indreaptă spre soare, rădăcina străbate în pământ. Așa vom face și noi față cu Dumnezeu.

1. Cel dintâiu sentiment al meu va fi să mă umilesc adânc. Mă voi pleca la picioarele lui și mă voi alipi de El zicând: iată sunt aici, iată sunt la Tine, eu, făptura mâinilor Tale. Sunt aici pentrucă m-ai atras, m-ai atras Tu, scumpul meu Stăpân.

2. Mă umplu de plăcerea mării Lui; mă umplu de măreția ideilor și idealelor Lui; de voința Lui creatoare și mântuitoare și îmi cade așa de bine, să mă aștern înaintea Lui, cinstindu-l și laudându-l pe El. O, preaplăcută cinstire: simțire curată ne dai, spre a privi în fața lui Dumnezeu; cum ne inspiri și ne restaurezi, ca și culmile munților înalți!

3. Cu supunere omagială mă ofer în slujba Lui și mă întreb: ce și poate voi delă mine Dumnezeu, marele meu Stăpân?

4. Și ascult; aștept dornic graiul Lui. Grăiește Doamne, că șerbitorul tău te ascultă. Îi adâncesc gândirile, așa cum strălucesc ele ici colo, în natură, în evanghelii, în sufletul fraților mei sfinți. Lumina și strălucirea credinții sunt pentru mine un studiu, ca și pentru pictor colorile unui asfințit de soare. Incep a vedea o lume sufletească; încep a cunoaște, că omul îmi este frate, că viața este o slugă lui Dumnezeu, nu tângire; că scopul meu este o chemare, nu o ursită; că sunt împrejmuit de ajutor și de dar, nu de întâmplare; și că omul, în fine este ca și-o larvă, până ce nu zboară din gogoșa țesută din milioanele de fire, ale aparențelor și ale întâmplărilor.

5. Mă apropiu mai mult; sufletul îmi stă intrajutor... Apostolul ne îndeamnă, zicând: „umpleți-vă de spirit sfânt; cuprindeți-L lucrând cu inima și zicând: cred, cred, și mă umplu de credința ta. Tu ești raza mea, și eu îmi deschid sufletul înaintea ta. În amărăciunea mea tu ești noapte, întunecată și sublimă; dar sufletul meu, ca și cu aripi de liliac, pipăind cu simțirea sa fină, nimerește la tine. Spre Tine nădăjduiesc, Doamne; spre Tine s'avântă sufletul meu; Tu ești primăvara mea. De cresc, de-mi desfac milioanele de pori a sufletului meu, Tu ești puterea mea. Te iubesc, Doamne, Isuse al meu, frate dulce și fiu iubit. Tu ești Dumnezeu, și mare fulgerător, suflet omenesc,

care gândești la mine și risipești o viață dumnezeiască pentru mine.

6. Apoi copiez. Traduc în sufletul meu trăsurile Lui. Trăsurile vieții vecinic active și lucrătoare. Trăsurile acelei vieți, care s'a format din ce în ce mai frumos, în care instinctul, pornirea, suferința și pasiunea, s-a cristalizat într-o conștiință curată; Eu vreau, vreau o viață mai bogată, mai frumoasă, mai adâncă, mai adevărată. Evangelia, sfânta liturgie, sfânta cumnecătură, îndemnurile, darurile, toate acestea vor fi instrumentele vieții mele; ale acelei vieți, în care Hristos este focul, puterea și idealul meu.

*

Vieța activă. 1. Sufletul care vrea să lucreze își pune mâna, mai întâiu și înainte de toate, pe cele din lăuntru ale sale; pe lumea aceea diformă, întoarsă, păcătoasă, care este în lăuntruul său și zice: să fie rânduială aici! Rânduiala este voia lui Dumnezeu. Tot ce i-se împotrivesc, trebuie săvârit, trebuie părăsit. Mai înainte de toate îmi voi pune mâna... o mână de fer, asupra păcatului, asupra disordinei; îmi voi mătura și-mi voi curăți casa. Nizuin a cea dintâi îmi va fi decisă: să mă scap de păcat, ca să fiu curat; dar nu mă voi mulțumi cu atât, ci totdeauna mă voi strădui și voi deprinde virtutea pozitivă.

2. Omul va face rânduială în lumea de bălcu a patimilor, pornirilor și instinctelor; își va deschide ochii largi spre lumină. Își va crea credința; nu a ne îndoi, ci a trăi este chemarea noastră. Pagubă, că nu folosim ce avem, nu trăim. „Man filosofiert viel und lebt wenig aus der Wahrheit“ Filosofăm prea mult și folosim prea puțin adevărul. Știința, credința, nădejdea, toate trebuie să le folosim, ca să trăim o viață vie și nobilă. Să știm mult, pentruca să iubim mult.

Omul își crează nădejdea și încrederea. Dispozițiile noastre se schimbă, ca timpul de primăvară. Religiuinea nu-i dispoziție schimbăcioasă, ci o stare sufletească, întărită cu legături dumnezeiești. „Keine Gefühlsreligion“. Religiuinea să nu fie numai de sentiment, pentrucă „cuvântul meu este spirit și suflet“. Cuprinsul vieții noastre nu poate să fie nește dispoziții schimbăcioase, ci o moralitate bineîntemeiată și urmată cu credință. Vreau să fiu conștiu, că aceea ce simțesc și fac, este voința mea, purcede delă mine însumi; eu sunt răspunzător, pentrucă eu fac, eu lucrez, eu îmi alcătuiesc lumea mea morală.

3. Omul își face rânduială în viața sa socială. Datoria, munca, oficiul, ocupațiunea, moda, cuviința, politeta, viața familiară și socială, bun simțul omenesc, toate acestea nu alcătuiesc o lume separată, pentru mine, care să fie deosebită de credința și cultul meu, nu, toate acestea eu mi le voi potrivi după intențiunile și ideile lui Hristos. Toate câte le pretinde mintea sănătoasă și câte le cere viața cinstită, cum sunt: îngrijirea trupului, câștigarea pâinii de toate zilele, distracțiile, contactul social, cu un cuvânt toate, mi-le voi așeza și mi-le voi rândui în lumea mea morală.

4. Cu această dispoziție, cu această conștiință limpezită, mă voi nizui a înrauri și în jurul meu. Sufletul meu să fie ca o candelă, care luminează inima mea, ca un focalar, care încălzește; credința mea și prin-

cipiile mele să prefac în energii și le voi validita făcând bine cu alții; voi influența asupra lor, nobilitându-i, îndemnându-i și ajutându-i. Tot cel ce va trăi astfel, poate crede, că el este „lumina lumii“. Să o creadă, pentrucă Hristos a spus-o.

Jertfa sigilului sacramental.

După Tricolor de Augustin Răchită.

(Continuare și fine).

În vre-o două-trei secunde omul legii s'a coborât din trăsură și urmat de jendarmul armat a sunat clopoțelul dela poartă.

Batrâna servitoare a scos un țipăt de groază când deschizând poarta a zărit pe jendarm. Se vede însă că acesta a fost deprins cu astfel de primiri, căci nu s'a turburat câtuși de puțin, ci a intrat în odaie.

Câteva minute totul a fost în liniște. Mulțimea aștepta reținându-și suflarea. Unii căutau în sus spre fereasta preotului, dar ochii celor mai mulți erau ațintiți spre ușa dinspre stradă.

Nu-și puseră atențiunea la ceva încercare lungă, pentrucă peste puțină vreme apăru în ușe figura venerabilă a preotului, iar după el jendarmul. Poporeni își priviau preotul stăpâniți de gânduri deosebite. Pe fețele unora era întipărită o adâncă compătimire, iar pe-a altora indoiala și desiluzia. Multă, multă vreme apoi au privit poporeni după trăsura ce sbura cu cei doi din ea ca dusă de vânt; au privit până atunci, până când au pierdut-o din vedere.

Câteva zile numai despre aceasta a fost vorba în sat. De Sâmbătă seara însă, când în locul preotului a venit administratorul, au avut iarăși destul material nou de conversație, așa că s'a dat uitărei cazul preotului aproape.

Șase luni întregi, până prin mijlocul lui Ianuarie, nu s'a auzit nimic despre el. Atunci însă au prins de veste că va fi pertractare, cea din urmă pertractare a procesului preotului. O mulțime colosală se adunase pe ziua aceea în sala cea mare a judecătoriei. Poporeni preotului și orașenii ticsiseră sala.

Cei curioși vorbiau tare și fără pic de genare; unii cugetau într-o formă, alții într-alta; unu îl ținea de vinovat, altu de nevinovat.

Intr'un târziu se aude zgomot de pași prin coridor. În sală s'a făcut dintr'odată tăcere momentală, toți ochii s'au îndreptat spre ușe. Mulțimea privea reținându-și suflarea, când iată și preotul pășește în lăuntru însoțit de doi panduri. Fața-i palidă, trasă, nu chiar puteau să i-o vadă, pentrucă el plecându-și adânc capul, privea în pământ. În sus a privit numai atunci, când l'au condus la locul său. Privirea sa ce radia bunătate a învăluit întreaga mulțime, apoi s'a pierdut undeva departe... înainte, — poate se ruga.

Față cu el ședea judecătorii. Pe masă era ramura de brad, cu care se săvârșise omorul, biletul de vizită și portofelul celui asasinat, cartea de rugăciuni și reverenda plină de sânge a celui acusat.

Nu departe de el erau martorii. Antistia comunală a satului său, tăietorii de lemne cari dăduseră peste cel asasinat, bătrânul crâșnic și servitoarea.

Președintele deschise ședința. După ascultarea celui acusat și a martorilor și

după-ce s'a sfârșit cu vorbirile de apărare și acuzare, juriul s'a retras, ca să enunțe „vinovat“-ul, ori „nevinovat“-ul.

Consfătuirea n'a durat mult. Resultatul era de prevăzut: pe cel acuzat l'au judecat de unanim vinovat.

Peste puțin apoi președintele a cetit verdictul judecătoresc, care osândește la moarte pe preot pentru hoție însoțită de omor.

La auzul acestor cuvinte s'a iscat un zgomot îngrozitor. Din șirurile privitorilor se auziau de toate: plânsete, vaiete, sudălmii, blăsteme; singur condamnatul la moarte stătea liniștit la locul său.

Dar ce-o fi aceasta? Și afară și prin coridoare se aude larmă și peste câteva momente ușa judecătoriei se isbește în laturi și năvălește înăuntru un bărbat îmbrăcat în haine de rob.

— Ascultați-mă și pe mine! — strigă el judecătorilor. Am se vă spun lucruri de mare însemnătate!

În sală s'a făcut liniște de-odată. Preotului osândit la moarte li era cunoscută vocea aceasta, și-a ridicat deci privirea în sus și de-odată fața-i palidă s'a aprins, ochii îi împărășiau o lumină neobicinuită.

— Ce cauți d-ta aici? — întrebă președintele pe străin. De ce turburi ședința?

— Ce caut? — răspunse acesta apăsător. Vreau se vă rețin pe D-voastră de-a săvârși un omor. Liberați preotul acesta pentru-că nu el ci eu sunt ucigașul!

Să fie aruncat cineva o bombă între ascultători și n'ar fi fost mai mare panica ca la auzul acestor cuvinte.

Chiar și judecătorii își perduseră cumpătul. Toată lumea întreba; toți ar fi voit să știe întreaga treabă într'un moment.

În fine, când se mai liniștise zgomotul, președintele a provocat cu glas mare pe străin să povestească cum stă lucrul.

Acela a spus totul, n'a tăinuit nimic. A spus cum a săvârșit omorul, a spus cum s'a mărturisit la preot, cum l'au prins nu de mult pentru o tâlhărie. Toemai în clipita aceasta a auzit că azi e pertractarea; la un moment dat nefiind păzit a scăpat și a venit aici să spună adevărul și își așteaptă cuvenita pedeapsă.

Cuvintele aceste au avut o influință de nedescris. Toți priveau la preotul cu suflet de erou, toți îl admirau c'a fost mai gata să sufere chiar și moartea, decât să trădeze sigiliul sacramental.

— Domnule preot, — zice atunci mișcat președintele, — trebuie să ordonez o nouă cercetare. La dreptul vorbind ar trebui să rămâneți în prinsoare, dar cu puterea ce o am vă eliberez. Sunte-ți liberi, vă pute-ți depărta.

Chiote de veselie se escară în sală. Femeile își agitau în aier batistele, tremurau săhile de: Traiească! a bărbaților; toți se bucurau de preot și îi doriau noroc.

Îndată-ce au eșit afară l'au luat pe brațe și așa l'au dus în biserică din apropiere, unde s'a oficiat un sărbătoresc „Tedeum“. Într'aceste țărâni s'au grăbit acasă și s'au reintors pe caii lor împodobiți cu panglice și flori ca să-și ducă preotul acasă în triumf.

În întreg decursul călătoriei au bubuit treascurile; din satele ce au căzut în cale aleargă poporul într'u întâmpinarea lui și cete întregi însoțiau pe cel învinuit pe nedreptul; acoperindu-i calea cu flori și cu cununi.

Satul preotului a îmbrăcat haine de sărbătoare, casa parohială strălucia de po-doaba aleasă iar satul niciodată n'a mai văzut sărbătoare ca aceea.

* * *

Peste trei luni legea a enunțat sentința de moarte asupra ucigașului. Păcătosul și-a suportat liniștit soarta, un singur lucru cerând judecătoriei: să îngăduie ca pe calea-i din urmă să-l petreacă preotul ce suferise atâta nevinovat fiind.

Bunul preot a făcut-o aceasta bucuros, iar ucigașul și-a plecat capul sub săcurea călăului împăcat cu Dumnezeu*)

Posta Administrațiunii.

Petrova pe 1902 sem. 2-lea și 1903 întreg. *Rediu* pe 1906 întreg și din 1907 sem. I. *Gurarăului* pe 1910 întreg și din 1911 trimestrul prim. *Bogșa germană* pe 1911. *Gia-vașul de Câmpie* pe 1905 semestr. 2-lea 1906 și următorii până în 1-a Sept. 1911. *Drăg* pe 1911. *Saniacobul de Câmpie* pe întreg 1904 și 1905 sem. 1-iu. *Jucul de sus* pe 1903 întreg și din 1904 sem. 1-iu. În restanță sunt an. 1904 sem. 2-lea și anii următori până acum. *Ourba de Mureș* pe 1911 întregire până la finea anului. *Giulus* pe 1907 și 1908 (1911 fiind achitat de mai înainte). *Valeagroșilor* pe timpul din 1-a Sept. 1909 până în 1-a April 1911. Deci, în restanță mai sunt lunile April—Dec. 1911.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

R. Ciorogariu: *Spre prăpastie*, Arad 1911. Sub acest titlu și-a cuprins păr. Ciorogariu răspunsul său, dat la acuzele ridicate contra sa, că ar fi voit să ducă partidul național sub umbra politicii nefericitei tip dela Oradea, vicarul Mangra. N'a uitat cucernicul călugăr nici de ciorogăria avută cu noi pe temă confesională, când cu discursul păr. Vasile Lucaciu dela Arad, și reeditează infamia că fericitul în pomenire dr. Bunea, ar fi regretat, că a mers prea departe cu atacurile contra lui Sava Brancovici și ar fi dorit să revină. Ținem să accentuăm din nou, că aceasta e o pângărire prea cutezată a memoriei lui Bunea și noi cari am fost aproape de dânsul până în ceasul fatal nu știm nimic de astfel de regrete, din contră constatăm că prevederile lui Bunea față de actualii Brancovici ai bisericii ne-unite s'au împlinit până în ultima literă.

*

Dr. B. Basiota: *Despre holeră*. Fără de a voi să detragem cuiva, trebuie să spunem, că institutul de credit „Economul“ din Cluj este acela, care lucră mai mult pentru ajutorarea poporului pe toate terenele. Anul acesta a întințat un serviciu informativ, care stă la dispoziția publicului ajutându-l în lipsele lui zilnice. Acest „serviciu“ a publicat zilele trecute o broșurică de 16 pag. accesi-

*) Cele povestite aici s'au întâmplat de fapt. Pe preot îl chema Hermann Daselbach. Sufletul său mult încercat se odihnește deja în Domnul.

Nota scriitorului.

bilă ori cui, în care dl doctor Basiota indică în chip popular mijloacele de apărare contra holerei, care acum de câțiva ani se învârte mereu în jurul nostru.

*

Călimdarul „Unirei“,

de un cuprins bogat și variat. Partea literară și economică e peste 160 pagini tipar, având numeroase ilustrațiuni și vederi dela adunarea de astăvară dela Blaj. Pentru orientarea cetitorilor noștri schițăm aci cuprinsul părții literare și economice:

Serbările culturale dela Blaj: a) *Introducere*, preziua serbărilor, seara de cunoștință, Blajul iluminat.

b) *Ziua primă*: Sta liturghie, adunarea generală a Asociațiunii — ședința primă, deschiderea expoziției; banchetul; conductul etnografic și petrecerea populară; concertul.

c) *Ziua a doua*: Acte de pietate; adunarea generală a fondului de teatru — ședința primă; ședința festivă a secțiilor Asociațiunii; prânz festiv în onoarea oaspeților; ședința a doua a Asociațiunii; Vlaicu; Mânăstirea Argeșului; bai.

d) *Ziua a treia*: Ședința a II-a fondului de teatru; prânzul mitropolitului Mihályi dat în onoarea artiștilor; ședința a treia a Asociațiunii; alegerea prezidenților; teatru.

e) *Expoziția despărțământului Blaj*: Secția școlară; istorică-culturală; a industriei de casă; secția silvanală-agricolă; a industriei și comerțului și tipografia seminarială.

f) *Post festu*.

Apoi:

Din „*Divina Comedie*“: *Infernul*: t-ra ducere în versuri de George Coșbuc (pusă la dispoziția Unirii de ilustrul autor cu ocaziunea petrecerii dsale în Blaj. Notele la *Infern* le-a scris dl prof. seminarial Dr. Alexandru Nicolescu.)

Blajul, poezie de Rello.

Tuta-Moș, de Alexandru Ciura. (Din volumul scriitorului, ce a apărut de curând.)

Poporul, schiță de T.

Cel mai tânăr fondator. O pagină comemorativă scrisă de Al. Ciura, despre Vasile Zehan, un elev al Dsale:

Poezii, de Oct. Goga și Cincinat Pa-velescu.

O poveste, de Carmen Sylva.

Impresii din văzduh, de Aurel Vlaicu.

Doze serbări culturale. (Desvălirea monumentului Eminescu la Galați și iubileul universității dela Iași).

Glume, snoave, povești etc.

Cum să ne apărăm de păduchii de frunză, de dl Ioan Pojan absolvent al școlii de pomologie și aplicat la domeniul metropolitan.

Partea economică: *Călimdarul stuparului*, împărțit pe cele douăsprezece luni.

Sunt tot atâtea articole scrise de mâ-nile cele mai competente, cari fac acest bogat material interesant și atrăgător.

Atragem de cu vreme atențiunea cetitorilor asupra Călimdarului Unirei, care va fi un decor pentru ori care casă românească. Căci așa o carte actuală cu atâtea pagini vrednice de păstrat pentru posteritate e o raritate.

Se poate comandă la *Librăria Seminarială* în Balázsfalva—Blaj și costă:

70 fl. + 10 fl. porto.

*

Em. Elefterescu: *Cartea neamului pe 1912*, cuprinzând alături de calendarul, datele istorice, tradițiuni, credințe și datini populare, toate aranjate după luni și zile, afară de aceea bucăți literari și învățături, după lipsele și trebuințele țaranului. Anul II. prețul 2 cor.

*

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopicească, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6695.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
 " " " doi " 1.20
 " " " trei " 1.60
 plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandă se pot face la **Tipografia Seminarială.**

*

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 9.50 cor.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**
 Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hoteluri, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta

Modern Lakberendezési vállalat
 Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
 (88) 20—104 (Kőzponti városháza mellett).

Nr. 177—1911

(105) 1—3

Edict.

Dupăce Alexandru Vas rom. cat. din Murăș-Uioara de 14 ani și-a părăsit soția sa legiuită Leontina, născută Șierb gr. cat. din Murăș-Uioara, de prezent locuitoare în Budapesta, și până în prezent nu i-s'a aflat locuința, prin aceasta este provocat sus numitul, ca în timp de un an și o zi dela publicarea ultima a acestui edict, să se prezinte înaintea subscrisului oficiu, pentru că la din contră procesul divorțial se va începe și pertracta și în absența lui.

Oficiul protopopesc gr. cat. al Murăș-Uioarei ca for matrimonial delegat de l-a instanță.

Murăș-Uioara 16 Decembrie st. n. 1911.

Emiliu Pop
 protopop.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5.9421—1910.

Români replantați viale cu altoi dela firmă Română!

„MUGURUL“

însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
 (Kis-Küküllő v.m.)

☐ ☐ **Altoi de vie!** ☐ ☐

Calitate distinsă — pe lângă cele mai moderate prețuri soiuri de vin de masă.

Viță americană cu și fără rădăcină, Ochiuri de altoi,
 Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n'au fost atâcate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată.

La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
 (104) 5 - ?

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoi.

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☞ **Asigurări pe viață** ☞

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.008.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4.834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119.839.992 —
	viață	11.020.266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2.428.317 —

☞ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(38 84—?)